

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-2-36 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 15-46/766-281
Karar Tarihi : 28.12.2015

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN,
Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER : Remzi Özge ARITÜRK, Selvi KOCABAY, Güzde MAVİ,
Ali ŞENGÜL

C. BAŞVURUDA BULUNAN

: - Limited Liability Company Yandex
Temsilcisi: Dr. Kemal Tahir SU
Mustafa Kemal Mah. 2146. Sok. Demirler Atlas Plaza No:14
D:13-14 06510 Çankaya/ANKARA

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR

: - Google Inc.
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. K. Korhan
YILDIRIM, Av. Eda DURU, Av. Betül BAŞ ÇÖMLEKÇİ
Çitlenbik Sokak No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş, 34349,
İSTANBUL
- Google International LLC
3001d Rudnick Lane, Dover, DE, ABD
- Google Reklamcılık ve Pazarlama Limited Şirketi
Büyükdere Cad. Tekfen Tower Kat 9, No: 209, 4. Levent
Şişli/İSTANBUL

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Google Inc, Google International LLC ve Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti.'den oluşan ekonomik bütünlüğün mobil işletim sistemi ve mobil uygulama ve hizmetlerin sunumuna ilişkin davranışlarının ve anılan ekonomik bütünlük ile orijinal ekipman üreticileri arasında imzalanan sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal edip etmediğinin tespiti.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Limited Liability Company Yandex (YANDEX) tarafından yapılan 10.07.2015 tarih ve 3250 sayılı başvuruda özetle; GOOGLE'ın¹, orijinal ekipman üreticileri ile imzaladığı mobil uygulama dağıtım sözleşmeleri, gelir paylaşımı sözleşmeleri, Android uyumluluk programı ve parçalara ayırmama sözleşmeleri ile Android işletim sistemini tercih etmek isteyen ekipman üreticilerine, cihazlarına Google uygulama/uygulama mağazası/hizmetlerinin önceden yüklenmesi şartını getirdiği, böylelikle uygulamalarını ayrıcalıklı yerleştirme imkânı elde ettiği, konum sağlayıcı olarak "Network Location Provider"ını kullanmanın zorunlu olduğu böylece Google uygulamalarının birbirine bağlandığı, (.....), sözleşmeler ile üreticilerin GOOGLE'ın

¹ Google Inc, Google International LLC ve Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti.'den oluşan ekonomik bütünlük kararda GOOGLE olarak ifade edilmektedir.

arama motoru reklamlarından veya uygulamalar içerisinde yapılan aramalardan elde edilen gelirden pay alabildikleri, gelir paylaşımı sözleşmelerinde rakiplerin açıkça dışlandığı, (.....) ifade edilerek, GOOGLE'ın ilgili sözleşmelerde yer alan ve rekabete zarar veren söz konusu şartlar dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine aykırı hareket ettiğinin ve bu eylemlerinden YANDEX'in zarara uğradığının tespit edilmesi, GOOGLE'ın dosya konusu eylemleri ve uygulamalarının kanuna açıkça aykırı ve telafi olunamayacak zararlar doğurabilecek nitelikte olduğu iddiasıyla 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında geçici tedbir uygulanmasına yönelik bir karar alınması talep edilmektedir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.07.2015 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 10.08.2015 tarihli İlk İnceleme Raporu, 01.09.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 15-34/522-M sayı ile dosya konusu iddialara yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Anılan karar uyarınca düzenlenen 09.12.2015 tarih ve 2015-2-36/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; GOOGLE'ın 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddeleri bağlamında ihlal olarak değerlendirilebilecek uygulamalarına yönelik ciddi bilgi ve belgelere ulaşıldığından adı geçen şirketler hakkında Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılması, geçici tedbir talebinin ise 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 4. fıkrasında yer alan şartları taşımadığından reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılan Teşebbüs - GOOGLE

- (5) Google Inc. 1998 yılında kurulmuş, merkezi Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan bir şirkettir. Gelirlerinin yaklaşık (.....), Google arama sonuçları sayfasındaki ve mobil uygulamalardaki reklam satışlarından sağlamaktadır. Türkiye'de, kendisinin bağlı ortaklıklarından biri olan Google Reklamcılık ve Pazarlama Limited Şirketi aracılığıyla faaliyette bulunmaktadır. Şirket hisselerinin %2'si Google Inc.'e, %98'i ise Google International LLC'ye aittir.

I.2. Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (6) Önaraştırma kapsamında 10.11.2015 tarihinde GOOGLE'ın Türkiye ofisinde görüşme ve yerinde inceleme yapılmıştır. Bunun yanı sıra, 10.11.2015 tarihinde LG Electronics Ticaret A.Ş. (LG); 11.11.2015 tarihinde Samsung Electronics İstanbul Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti. (SAMSUNG) ve Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. (AVEA); 12.11.2015 tarihinde Sony Eurasia Pazarlama A.Ş. (SONY), Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (TURKCELL), Vodafone Telekomünikasyon A.Ş. (VODAFONE) ve Telpa Telekomünikasyon Ticaret A.Ş. (TELPA); 17.11.2015 tarihinde ise ZTE İstanbul Telekomünikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti. (ZTE) ile görüşmeler yapılmıştır.
- (7) Önaraştırma sürecinde yapılan yerinde inceleme ve görüşmelerde GOOGLE'dan, orijinal ekipman üreticileri (SAMSUNG, LG, SONY) ve mobil ağ operatörlerinden (TURKCELL, AVEA, VODAFONE) ve başvuru sahibi YANDEX'ten bilgi ve belge talebinde bulunulmuş ve ilgili bilgi ve belgeler Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (8) Yapılan bu görüşmelerin tutanakları aşağıda özetlenmektedir.

I.2.1. Öneraştırma Döneminde Yapılan Görüşmeler

(9) TURKCELL yetkilileri ile yapılan görüşmede özetle;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(10) AVEA yetkilileri ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(11) VODAFONE yetkilileri ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(12) SONY yetkilileri ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(13) SAMSUNG yetkilileri ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(14) GENERAL MOBİLE Türkiye Distribitörü olan TELPA ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

(15) ZTE yetkilileri ile yapılan görüşmede;

– (.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

I.2.2. AVEA ile YANDEX Arasındaki Yazışmalar

- (16) Başvuru sahibi YANDEX temsilcisinden (.....TİCARİ SIR.....)
- (17) (.....TİCARİ SIR.....)
- (18) (.....TİCARİ SIR.....)

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler

- (19) Mobil işletim sistemleri, tıpkı masaüstü ya da dizüstü bilgisayarları kontrol eden Linux veya Windows işletim sistemlerine benzer şekilde mobil telefonlar, akıllı telefonlar, PDA'lar², tablet bilgisayarlar ve diğer taşınabilir cihazlar gibi spesifik olarak mobil cihazların çalıştırılması için tasarlanan işletim sistemleridir. Mobil işletim sistemleri, en tepesine uygulama programlarının yerleştirilerek taşınabilir cihazların çalıştırıldığı bir yazılım platformu olarak uygulama programları, kablosuz ağ bağlantısı ve cep telefonu ile ilgili diğer telekomünikasyon işlevlerinin yerine getirilmesini yönetmektedir.
- (20) Son kullanıcılar nezdinde, taşınabilir cihazlar bakımından kişisel bilgisayarlara göre farklılık arz eden önemli bir husus, taşınabilir cihazların, gerek işletim sistemi gerek pek çok işlevi yerine getiren uygulamalar bakımından önceden yüklenmiş şekilde kullanıma hazır halde satın alınmasının tercih edilmesidir. Bu nedenle taşınabilir cihazlar pazarında faaliyet gösteren orijinal ekipman üreticileri sadece donanım olarak değil, yazılım da dahil olmak üzere hatasız çalışabilen bütünleşik ürünler üretmek durumunda kalmışlardır. Apple-iPhone/iOS, SAMSUNG-Bada vb. örneklerinde olduğu gibi sektörde faaliyet gösteren kayda değer önemdeki her bir orijinal ekipman üreticisi kendi adına tescilli, diğer bir deyişle kapalı kaynak kodlu mobil işletim sistemlerini kendi taşınabilir cihazlarında kullanarak kendi bütünleşik cihazlarını üretme yönünde eğilim göstermişlerdir. Nitekim SAMSUNG tarafından ilk defa 2010 yılında piyasaya sürülen Bada, Research in Motion tarafından daha erken dönemde kapalı kaynak kod olarak sürülen Blackberry işletim sistemi, Apple tarafından 2007 yılında ilk iPhone ile birlikte kapalı kaynak kod olarak sürülen iOS, Microsoft tarafından taşınabilir cihazlar için geliştirilen Windows Mobile, Hewlett-Packard'ın geliştirdiği webOS (öncesinde Palm OS), Nokia tarafından önceden geliştirilen Symbian ve Android işletim sistemleri mobil işletim sistemlerinin başlıca örnekleridir.
- (21) Müşteri memnuniyetinin sağlanması bakımından kullanıcı arayüzü vasıtasıyla kullanıcı-donanım ile uygulamalar arasındaki iletişimin kusursuz bir şekilde yürütülmesinde mobil işletim sistemi ve onun üzerine inşa edilen uygulamaların hatasız bir bütünleşik ürün oluşturmaları büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle olabildiğince çok program geliştiricinin katkı ve destek sağlayabileceği bir mobil işletim sisteminin tasarımı, bütünleşik bir ürün olarak taşınabilir cihazın piyasa başarısı için elzemdir. Bu açıdan Android, Apple'ın iOS/iPhone ile gerçekleştirdiği olabildiğince hatasız bütünleşik cihaz başarısını diğer orijinal ekipman üreticileri nezdinde de gerçekleştirmeye olanak tanıyan bir mobil işletim sistemi işlevi görmektedir.

² Kişisel sayısal asistanlar (personal digital assistant) hesaplama, telefon, internet ve ağa erişim gibi hizmetleri bir arada sunabilen cihazlar olarak tanımlanabilir.

- (22) Taşınabilir cihazlardaki teknolojik gelişme ve yaygın kullanım, mobil işletim sistemlerindeki yüksek geliştirme ve lisans maliyetlerinden kaynaklanan sınırlı inovasyon, dünya çapında mobil işletim sistemlerinin ağ etkisi oluşmasını etkileyecek şekilde çok parçalı olması ve çok sayıda mobil işletim sisteminin varlığına bağlı düşük orandaki karşılıklı kullanılabilirlik nedeniyle çok sayıdaki her bir mobil işletim sisteminin yetersiz sayıda uygulama desteği olması sonucunda 2007 yılı öncesinde daha yavaş bir şekilde gerçekleşmiştir. Açık kaynak kodlu Android işletim sisteminin piyasaya sunulmasıyla birlikte bu ilerleme önemli bir ivme kazanmıştır.
- (23) Android, Linux- kernel çekirdeği üzerine inşa edilmiş bir mobil işletim sistemi olup bu sistem ara katman yazılımı, kütüphaneler ve *applicaiton programming interface* (uygulama programlama arayüzleri - API) diliyle yazılmıştır. Uygulama yazılımları ise, *Apache harmony* üzerine kurulu Java-uyumlu kütüphaneleri içine alan uygulama iskeleti üzerinden çalışmaktadır.
- (24) Android platformuna ait kaynak kodlarının³ tümü, alıcıların ilgili kodu ücretsiz olarak kullanmasına, değiştirmesine ve dağıtmasına olanak veren bir lisans altında kamuya sunulmuştur. En yeni Android versiyonu olan Android 6.0 ("Marshmallow" adlı versiyon) 5 Ekim 2015 tarihinde kamuya sunulmuştur.
- (25) Android kaynak kodu, GOOGLE ile herhangi bir iletişim veya müzakere süreci olmadan Android Açık Kaynak Kodu Projesi'nin (*Android Open Source Project* - AOSP) internet sitesinden indirilebilmektedir. Android kodu, geri alınamayan bir "Apache lisansı" altında internet üzerinden indirilebilmektedir. "Apache lisansı" kullanıcıya telif hakkına ilişkin bir husus ortaya çıkarmadan yazılımı istediği amaç için kullanma, dağıtma, değiştirme ve değiştirilmiş sürümlerini dağıtma özgürlüklerini sağlamaktadır. İlgili lisans GOOGLE ile herhangi bir bağlantı kurulmaksızın alınabilmektedir.
- (26) Android ilk olarak 2003 yılında bir başlangıç şirketi olarak kurulan Android Inc tarafından geliştirilmiş ve 2005 yılında GOOGLE tarafından satın alınmıştır. 2005-2007 arası dönemde GOOGLE uygulama geliştiricilerinin kullanabileceği ortak bir alan sağlayabilecek açık kaynaklı bir platform ve orijinal ekipman üreticilerinin mobil şebeke operatörlerinin ve donanım üreticilerinin yaralanabileceği aynı zamanda ihtiyaçlara göre özelleştirilebilen bir mobil işletim sistemi oluşturulması yönünde çaba harcamıştır. GOOGLE taşınabilir cihazların üretimi konusunda bütünleşik bir yapıya sahip olmaması ve bu pazara Microsoft ve SAMSUNG gibi teşebbüslere göre geç giren bir oyuncu olması nedeniyle pazardaki yerleşik oyuncuların desteğini almadan yeni bir mobil işletim sisteminin yaygınlaşamayacağını öngörerek, 2007 yılında taşınabilir cihazlar için açık standartların geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla, yazılım, donanım ve telekomünikasyon şirketlerinin bir araya gelmesiyle Açık Telefon Birliği⁴ (*Open Handset Alliance* - OHA) kurulmasına öncülük etmiş ve akabinde Android kamuoyuna tanıtılmıştır. OHA üyelerinin, bütünleştirilmiş bir Android platformunu desteklemek amacıyla Android'in uyumsuz çatalları (versiyonları) üzerine cihazlar inşa etmesi sözleşmesel olarak yasaklanmıştır. Android'in kaynak kodu GOOGLE tarafından açık kaynak lisansı adı altında sunulmaktadır ancak, pek çok Android cihaz nihai olarak açık

³ Kaynak kodu bilgisayar programcıları ya da mühendisleri tarafından insanın okuyabileceği bir dilde yazılmaktadır. Söz konusu kaynak kodu programlanma özellikli bir cihazda kullanılmadan önce derleyici isimli bir program tarafından çevrilerek makine tarafından okunabilir amaç kodu haline getirilmektedir.

⁴ OHA, GOOGLE öncülüğünde Sprint ve G-Mobile gibi mobil şebeke operatörleri, SAMSUNG, Motorola, HTC gibi orijinal ekipman üreticileri, Synaptics ve PacketVideo gibi uygulama geliştiricilerinden oluşan 34 iş ortağı tarafından kurulmuştur. Bugün 84 mobil ve teknoloji şirketi üyesi bulunmaktadır.

kaynak kod ve GOOGLE hizmetlerine erişim için gereken tescilli/kapalı kodlu yazılımları da içeren tescilli/kapalı kodlarla birlikte piyasaya sunulmaktadır.

- (27) Android, GOOGLE öncülüğünde ortak ihtiyaçlara sahip bir grup teşebbüs ve organizasyonun ortak bir ürünün işbirliği içinde bütünleştirilmiş bir şekilde geliştirilmesini sağlamak amacıyla kaynaklarını ortak bir havuzda bir araya getirdikleri açık kaynak kodu projesidir. AOSP'ye Android'i devam ettiren ve daha sonra geliştiren GOOGLE öncülük etmektedir. AOSP'nin amacının, her bir katkı sahibinin ihtiyaçlarına göre düzenleyebileceği ortak bir ürün geliştirmek olduğu, ancak kontrolsüz bir özelleştirmenin uyumsuzluğa yol açacak olması nedeniyle, Android etrafında inşa edilmeye çalışılan ortak uygulama ekosisteminin bir parçası olmak isteyen cihaz geliştiricilerinin Android Uyum Programı'na uyması gerektiği belirtilmektedir.
- (28) GOOGLE, Android'in geliştirilmesi sürecinde (AOSP'ye önemli finansal ve mühendislik kaynakları yönlendirerek) kodun yaratılması için orijinal ekipman üreticilerinden, uygulama geliştiricilerinden ve açık kod yazılım topluluğundan destek almıştır. Katkıda bulunanların GOOGLE çalışanı olup olmamalarına göre bir ayırım yapılmamakta ve bütün yazılım mühendisleri aynı araçları kullanmakta, aynı kod değerlendirme süreçlerini takip etmekte ve kod stili ve benzeri konularda aynı koşullara tabi olmaktadır. GOOGLE düzenli olarak Android'e yatırım yapmakta ve kaynak kodunu güvenlik, hata düzeltmeleri ve akıllı saatler gibi yeni donanım uygulamaları ve cihazları desteklemesi için güncellemektedir. Android sahip olduğu kütüphanelere ve uygulama programlama arayüzlerine, iOS ve Windows Phone gibi kapalı işletim sistemlerinin aksine dışarıdan erişim imkânı sağlamaktadır.
- (29) AOSP, başta SAMSUNG, LG, HTC olmak üzere pek çok orijinal ekipman üreticisi ve mobil ağ operatörleri tarafından benimsenmiştir. AOSP işbirliği sayesinde Android belli bir kalite standardına sahip, farklı fiyat segmentlerinde yer alan pek çok sayıda taşınabilir cihaz aracılığıyla açık ara en yaygın kullanılan mobil işletim sistemi haline gelmiştir. Android'in bu yaygınlığı, esas olarak, iOS gibi kontrolün yalnızca platform sahibinde olduğu mobil işletim sistemi pazarındaki rakiplerinden farklı olarak, açık kaynak kodlu bir işletim sistemi olmasına ve her bir üreticinin kendi özgün ihtiyaçlarına göre belli bir derecede uyarlayabildiği ve gelişimine katkı sağladığı bir model olmasına dayanmaktadır. Android orijinal ekipman üreticilerinin kullanımına uygun olarak hatasız bir şekilde çalışan bütünleşik bir taşınabilir cihaz üretmeleri ve uygulama geliştiricilerinin uygulama kodlayabilmesi için gereken API'yı içermektedir. Android bu şekilde 1,5 milyondan fazla uygulamaya sahip iOS gibi diğer platformlar ile rekabet edebilmektedir.
- (30) AOSP'ye öncülük eden ve geliştiren GOOGLE'ın ana gelir kaynaklarından birisi internet kullanıcılarının dünyadaki bilgilere ulaşmasına imkan veren hizmetler geliştirerek bu hizmetler kanalıyla sunduğu internet reklam yeri sağlama faaliyetidir. Dolayısıyla GOOGLE'ın faaliyetlerini genişletmesi, bütünleşik taşınabilir cihaz pazarındaki teknolojik gelişme sonucunda internet kullanıcılarının sayısının artmasına paralel olarak kullanıcı tabanının ve internet kullanımının (ağ üzerinde tüketiciler tarafından gerçekleştirilen her türlü işlem sayısının) artırılmasına ve ağ üzerinden gerçekleştirilen işlemlerde GOOGLE tarafından geliştirilen mobil hizmetlerin kullanılmasına dayanmaktadır. Bu nedenle GOOGLE, Apple, Microsoft ya da Blackberry'nin aksine Android'i açık kaynak kodlu ve ücretsiz erişim imkânı sunan bir işletim sistemi olarak geliştirmeyi tercih etmiş ve Android işletim sistemi ile kendi uygulamalarını orijinal ekipman üreticilerine, mobil şebeke operatörlerine ve son kullanıcılara ücretsiz olarak sunmuştur. GOOGLE bu yatırımla sağladığı finansal kaynakları GOOGLE hizmet ve uygulamalarının Android platformu üzerindeki dağıtımını

aracılığıyla geri aldığı ve Android üzerinde faaliyet gösteren herhangi bir uygulama geliştiricisi gibi davrandığını belirtmekte ve uygulama geliştiricilerinin, uygulamalarını Android cihazlarında;

- Android işletim sistemi yüklü taşınabilir cihaz üreten orijinal ekipman üreticileri ile akdettikleri sözleşmeler ile telefonlara önceden yükletilmesini talep ederek,
- Google Play veya Android üzerinde bulunan alternatif uygulama mağazasında sunulmasını sağlayarak veya
- internet sitelerinden doğrudan indirilmesini sağlayarak

dağıtabileceklerini eklemektedir.

- (31) Kişisel bilgisayarlardan farklı olarak kullanıcılar taşınabilir cihazlardaki internet hizmetlerine genel olarak her bir spesifik hizmete doğrudan erişim imkanı veren uygulamalar aracılığıyla erişmektedirler. Kullanıcılar internet tarayıcısı, video konferans, anlık mesajlaşma gibi kısa yollarla söz konusu hizmetlere kişisel bilgisayarlarda da doğrudan erişebilmekle birlikte, internet tarayıcısı üzerinden eriştikleri pek çok hizmete ya da sadece taşınabilir cihazlar için tasarlanmış hizmetlere doğrudan o hizmetler için oluşturulmuş uygulamalar aracılığıyla erişebilmektedirler. Kullanıcıların e-posta, harita, navigasyon, anlık mesajlaşma, video konferans, internet tarayıcısı, facebook gibi sayısız internet hizmetine erişimini sağlayan mobil uygulama ve hizmetler taşınabilir cihazların esasen içerik bakımından zenginleşmesini sağlayan ve bu yönüyle kullanım yararını belirleyen hizmetlerdir.
- (32) GOOGLE, temel olarak gelirlerini, uygulama geliştirici kimliği ile GMS lisansını orijinal ekipman üreticilerine telif hakkı bedeli talep etmeksizin "Mobil Uygulama Dağıtım (Distribütörlük) Sözleşmesi (Android)" (Android Sözleşmesi) dahilinde sağlayarak, Android platformu üzerinde internet reklam yerlerinin dağıtımından ve temel Android uygulama mağazası Google Play'den elde etmektedir. (.....TİCARİ SIR.....)
- (33) Google Play ise Android işletim sistemi için dijital dağıtım kanalı işlevi gören uygulama mağazası olup GOOGLE tarafından bir diğer gelir kaynağı olarak işletilmektedir. Kullanıcılar Android SDK ile geliştirilen uygulamaları Google Play ile taramakta ve taşınabilir cihazlarına yükleyebilmektedirler. Google Play Android için oluşturulmuş uygulama mağazalarından içerik bakımından en zengin ve yaygındır.

1.3.2. İlgili Ürün Pazarı ve İlgili Coğrafi Pazar

- (34) GOOGLE'ın faaliyet alanları mobil işletim sisteminden, uygulama geliştirmeye, uygulama mağazası işletmekten internet reklam yeri pazarlamaya kadar, birbirleriyle farklı kanallardan etkileşim içinde olan pek çok alanı kapsamaktadır.
- (35) İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafı ve GOOGLE'ın başvuruya konu eylemlerinin rekabetçi etkilerinin değerlendirilmesinde alternatif pazar tanımları açısından değişen sonuçlara ulaşılmayacak oluşu dikkate alınarak, birbiriyle grift bir etkileşim içinde olan söz konusu faaliyet alanları açısından kesin bir pazar tanımı yapılmamıştır.

I.4. Yapılan İnceleme, Tespit ve Değerlendirmeler

- (36) YANDEX tarafından yapılan başvurunun esasını, dünya çapında mobil cihazların önemli bir kısmında kurulu bulunduğu ve hâkim durumda olduğu iddia edilen GOOGLE'ın, Android işletim sistemini yüklemek isteyen orijinal ekipman üreticilerine birtakım rekabet karşıtı şartlar getirmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği iddiası oluşturmaktadır. Buna göre GOOGLE orijinal ekipman üreticileriyle (a) mobil uygulama dağıtım sözleşmesi, (b) gelir paylaşımı sözleşmesi, (c) Android uyumluluk programı ve parçalara ayırmama sözleşmesi adı altında anlaşmalar imzalamaktadır. Anılan anlaşmalarda Android işletim sistemini tercih etmek isteyen ekipman üreticilerinin, cihazlarına Google Play Store'u, Google Play Hizmetleri'ni ve Google Mobil Hizmetler Paketi'ni önceden yüklemeleri, Google Mobil Hizmetler Paketi uygulamalarına ayrıcalıklı (öncelikli) yerleştirme imkânı sağlamaları, tüm arama erişim noktalarında Google Search'ü varsayılan arama sağlayıcısı yapmaları gerektiği ve bunların sonucunda ekipman üreticilerinin, GOOGLE'ın arama motoru reklamlarından veya uygulamalar içerisinde yapılan aramalardan elde ettiği gelirden pay alabilmelerinin düzenlendiği ifade edilmiştir. Ayrıca Android uyumluluk programı ve parçalara ayırmama sözleşmesi kapsamında, orijinal ekipman üreticilerinin, Android işletim sistemi kullanmak istedikleri akıllı cihazlarını piyasaya sürmeden önce GOOGLE'ın test sürecinden geçirmek zorunda oldukları ve bu test sürecinde GOOGLE tarafından Google uygulamalarının önceden yüklenmesi ve yerleştirilmesi ile ilgili kurallara (Google Play Store, Google Play Hizmetleri ve Mobil Hizmetler Paketi'nin düzgün olarak yüklenmesi vb) uygunluğunun da denetlendiği belirtilmektedir.
- (37) Başvuruda temel olarak GOOGLE'ın pazardaki konumu dolayısıyla eylemlerinin rekabeti kısıtladığı iddia edildiğinden ilk olarak GOOGLE'ın pazar gücü değerlendirilmiştir.

I.4.1. GOOGLE'ın Pazar Gücüne İlişkin Değerlendirme

- (38) GOOGLE'ın faaliyetleri, mobil işletim sisteminden, uygulama geliştirmeye, uygulama mağazası işletmekten internet reklam yeri pazarlamaya kadar birbirleriyle farklı kanallardan etkileşim içinde olan pek çok alanı kapsamaktadır. Bu çerçevede ilk olarak, 2012-2015 döneminde mobil işletim sistemi pazarındaki pazar payları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablodaki verilerden, 2015 yılı ikinci çeyreğinde %82,8 pazar payına sahip olan Android'in, mobil işletim sistemi pazarında önemli bir pazar gücüne sahip olduğu anlaşılmaktadır. Android'i %13,9 pazar payı ile Apple'ın sahip olduğu iOS mobil işletim sistemi takip etmektedir. Microsoft'un mobil işletim sistemi Windows Phone ile Blackberry ise oldukça düşük pazar paylarına sahiptir. Bunun yanı sıra, 2012-2014 döneminde Android'in pazar payının %69,3'ten %84,8'e yükseldiği görülmekte; diğer taraftan bu dönemde iOS'un pazar payının ise 5 puan düştüğü anlaşılmaktadır.

Tablo-1: 2012-2015 Dönemi İkinci Çeyrekler İtibarıyla Mobil İşletim Sistemlerinin Pazar Payları (%)

İşletim Sistemi	2012	2013	2014	2015
Android	69,3	79,8	84,8	82,8
iOS	16,6	12,9	11,6	13,9
Windows Phone	3,1	3,4	2,5	2,6
Blackberry OS	4,9	2,8	0,5	0,5
Diğer	6,1	1,2	0,7	0,4

Kaynak: <http://www.idc.com/prodserv/smartphone-os-market-share.jsp>

- (39) GOOGLE'ın ve rakiplerinin mobil uygulama hizmetlerindeki konumu incelendiğinde ise aşağıdaki tablolarda yer alan verilere ulaşılmaktadır. Tablo-2'ye göre, Google Play Store sahip olduğu uygulama sayısı itibarıyla rakip uygulama mağazalarının oldukça ilerisindedir. 2015 yılı itibarıyla Google Play Store; Yandex Store ve Samsung App Store'un 10 katından daha fazla, Amazon App Store'un ise 4 katından daha fazla uygulama içermektedir. Bu durum, Google Play Store'un mobil uygulamalar açısından önemli bir pazar gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, Google Play Store ile Yandex Store'dan indirilen uygulama sayıları kıyaslandığında da benzer bir sonuca ulaşılmaktadır.

Tablo-2: Uygulama Mağazasında Bulunan Uygulama Sayıları

Uygulama Mağazası	2013	2014	2015*
Google Play Store	(.....)	(.....)	(.....)*
Amazon App Store	(.....)	(.....)	(.....)
Yandex Store	(.....)	(.....)	(.....)*
Samsung App Store	(.....)	(.....)	(.....)**
*Kasım ayı itibarıyla			
**Eylül ayı itibarıyla			

Tablo-3: Uygulama Mağazasından İndirilen Uygulama Sayıları

Uygulama Mağazası	2013	2014	2015*
Google Play Store	(.....)	(.....)	(.....)
Yandex Store	(.....)	(.....)	(.41)
*Kasım ayı itibarıyla			(42)

- (43) YANDEX'ten elde edilen ve tüketicilerin Android akıllı telefon aplikasyon kullanım alışkanlıklarının incelenmesine yönelik olarak bağımsız bir araştırma şirketi tarafından yapılan tüketici anketi sonuçları da GOOGLE'ın yüksek pazar gücüne sahip olduğuna işaret etmektedir. Anket sonuçlarına göre, Android işletim sistemi kullanan akıllı telefonlarda önceden yüklü olan uygulama mağazaları ile fiilen kullanılan uygulama mağazalarının oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Buna göre, Android akıllı telefonların %(.....)'ında Google Play Store önceden yüklü bulunmaktadır. Tüketiciler tarafından fiili olarak kullanılan uygulama mağazaları içerisinde ise Google Play Store %(.....)'lük paya sahiptir. Google Play Store'u ise Samsung App Store izlemektedir.

Tablo-4: Uygulama Mağazalarının Önceden Yüklü Olma ve Fiilen Kullanılma Oranları

Uygulama Mağazası	Önceden Yüklü Olma Oranı (%)	Fiilen Kullanılma Oranı (%)
Google Play Store	(.....)	(.....)
Samsung App Store	(.....)	(.....)
Android App Store	(.....)	(.....)
Nokia Store/Ovi Store	(.....)	(.....)
Yandex Store	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)

- (44) Android işletim sistemine sahip akıllı telefonlarda önceden yüklü olan ve sonrasında kullanılan internet tarayıcılarının payına ise aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Buna göre, Android akıllı telefonların %(.....)'sında Google Chrome önceden yüklenmektedir. Android işletim sistemine sahip akıllı telefon kullanan tüketicilerin %(.....)'si ise internet tarayıcısı olarak Google Chrome'u kullanmaktadır.

Tablo-5: Android Cihazlarda Önceden Yüklü Olma ve Fiilen Kullanılma Oranları

İnternet Tarayıcısı	Önceden Yüklü Olma Oranı (%)	Fiilen Kullanılma Oranı (%)
Google Chrome	(.....)	(.....)
İnternet (Android)	(.....)	(.....)
Yandex.Browser	(.....)	(.....)
Opera	(.....)	(.....)
Mozilla Firefox	(.....)	(.....)
Dolphin	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)

- (45) Sonuç olarak, yukarıda yer verilen bilgiler GOOGLE'ın gerek uygulama mağazaları içinde gerekse mobil hizmet niteliğinde olan internet tarayıcıları alanında önemli bir pazar gücüne sahip olduğuna işaret etmektedir.

1.4.2. GOOGLE'ın Orijinal Ekipman Üreticileri ile İmzaladığı Sözleşmeler

- (46) Başvuru dilekçesinde, GOOGLE'ın, mobil cihazlarında Android işletim sistemini kullanmak isteyen orijinal ekipman üreticileriyle imzaladığı sözleşmeler yoluyla 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddia edilmektedir. GOOGLE'ın bu kapsamda dört adet sözleşmesi incelenmiştir.
- (47) İlk olarak Android işletim sisteminin sunumu ve kullanımına ilişkin yapılan Android Sözleşmesi'nin hükümleri incelenmiştir. İlgili sözleşmede Android işletim sistemi yüklenmek istenen cihazın geçeceği uyumluluk sürecine ilişkin kuralların, cihaza önceden yüklenecek Google uygulamalarının nasıl yerleştirileceğinin, cihazın tanıtımı/piyasaya sürülmesinden önce verilmesi gereken GOOGLE onayının ve Google uygulamalarının yerleştirme sırasının düzenlendiği görülmektedir.
- (48) (.....TİCARİ SIR.....)
- (49) (.....TİCARİ SIR.....)
- (50) (.....TİCARİ SIR.....)
- (51) İkinci olarak Mobil Hizmetler Dağıtım Sözleşmesi incelenmiştir. Bu sözleşmenin de Google uygulama ve hizmetleri için birtakım yerleştirme gereklilikleri içerdiği, GOOGLE'ın belli şartları sağlayan cihazlardan elde ettiği reklam gelirlerini paylaşmasını düzenlediği görülmektedir.
- (52) (.....TİCARİ SIR.....)
- (53) (.....TİCARİ SIR.....)
- (54) (.....TİCARİ SIR.....)
- (55) (.....TİCARİ SIR.....)
- (56) (.....TİCARİ SIR.....)
- (57) (.....TİCARİ SIR.....)
- (58) (.....TİCARİ SIR.....)
- (59) (.....TİCARİ SIR.....)
- (60) (.....TİCARİ SIR.....)
- (61) (.....TİCARİ SIR.....)

(62) GOOGLE ve orijinal ekipman üreticisi arasında ayrıca bir "Tadil Sözleşmesi" bulunmaktadır. Bu sözleşmenin Mobil Hizmetler Dağıtım Sözleşmesi'nin birtakım hükümlerinin yeniden düzenlenmesi, belirli değişikliklerin yapılması ve gelir paylaşımında uygulanan eşik ve oranların güncellenmesi amacıyla imzalandığı görülmektedir. (.....)

(63) Taraflar arasında ayrıca Parçalara Ayırmama Sözleşmesi de imzalanmaktadır. (.....)

I.4.3. Sözleşme Hükümlerinin 4054 sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi

I.4.3.1. Sözleşmede Yer Alan Münhasır Ön Yükleme Hükümleri

(64) GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında karşılıklı bağımlılığa ve faydaya dayanan bir ilişki bulunmaktadır. Şöyle ki AOSP'nin oluşturulması ve yürütülmesi akabinde geliştirilen Google Android, o döneme kadar başta SAMSUNG, LG, HTC olmak üzere pek çok sayıda orijinal ekipman üreticisinin, hatasız işleyen bütünleşik bir taşınabilir cihaz için ihtiyaç duyduğu mobil işletim sistemine cevap vermiştir. Zira Google Android'den önce söz konusu orijinal ekipman üreticilerinin her birinin kendi mobil cihazları için geliştirdikleri kapalı kaynak kodlu işletim sistemlerinin yüklü olduğu mobil cihazlar son kullanıcının memnuniyeti açısından Apple'ın iOS/iPhone başarısını yakalayamamıştır. Söz konusu cihazlar gerek uygulama desteği gerekse uygulamalarla işletim sistemleri arasındaki iletişimde yaşanan sorunlar (cihazların hata/bug vermesi) nedeniyle başarılı olamamıştır.

(65) Öte yandan hem internet kullanımının artması hem de bu kullanımın kişisel bilgisayarlardan mobil cihazlara kaymasıyla birlikte GOOGLE, internet reklam yeri pazarındaki konumunu korumak saikiyle mobil hizmetler piyasasında etkin bir şekilde yer almak için orijinal ekipman üreticileri, mobil ağ operatörleri ve diğer teknoloji şirketleriyle birlikte hatasız işleyen, bütünleşik, taşınabilir cihazlara yönelik mobil işletim sisteminin geliştirilmesini amaçlayan AOSP'yi hayata geçirmiştir. Böylelikle GOOGLE, kontrolün sadece işletim sistemi işletmecisinde olduğu kapalı kaynak kodlu diğer işletim sistemlerinin aksine Android işletim sistemi yüklü mobil cihazlarda, geliştirdiği mobil uygulama ve hizmetlerini yerleştirme imkânına kavuşmuştur. Dolayısıyla GOOGLE, Android, Google mobil uygulama ve hizmetleri, pek çok orijinal ekipman üreticisi teknoloji şirketinin desteğini arkasına alarak yeterli uygulama desteğine sahip olmuş ve yaygın bir kullanıcı kitlesine kavuşmuştur.

(66) (.....TİCARİ SIR.....)

(67) (.....) karşılığında, GOOGLE internet reklam yeri sağlama pazarında elde ettiği gelirlerini, ilgili mobil cihazlar vasıtasıyla edinilen reklam gelirlerinin düzeyine göre değişen oranlarda, orijinal ekipman üreticileri ile paylaşmaktadır.

(68) (.....TİCARİ SIR.....)

(69) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi; belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları yasaklamaktadır. İlgili madde, aynı seviyede faaliyet gösteren rakip teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlayıcı anlaşmaları (yatay anlaşmalar) kapsadığı gibi rakip olmayan, başka bir ifadeyle ticaretin farklı seviyelerinde yer alan teşebbüsler arasındaki anlaşmaları (dikey anlaşmalar) da kapsamaktadır.

- (70) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşmalar olarak tanımlanmaktadır. Mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarının farklı seviyelerinde yer alan GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında, Android mobil işletim sistemi ile Google mobil hizmet ve uygulamalarının sunuma ilişkin imzalanan sözleşmelerin dikey anlaşma niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu sözleşmelerde yer alan münhasır ön yükleme hükümlerinin ise dikey kısıtlama niteliğinde olduğu değerlendirilmektedir.
- (71) Mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında önemli bir pazar gücüne sahip olan ve (.....) GOOGLE'ın, orijinal ekipman üreticileri ile münhasırlığa dayanan gelir paylaşımı ilişkisi, Android tabanlı akıllı cihazlarda sadece Google arama hizmetleri/uygulama/uygulama mağazası için münhasır ön yükleme yapılması yönünde orijinal ekipman üreticisini teşvik etmektedir. Bu durum ise rakipler açısından kendi arama servisleri/uygulama/uygulama mağazalarının tüketiciye sunulmasında rekabetçi bir dezavantaj yaratabilecek niteliktedir. Nitekim münhasır ön yükleme GOOGLE'a tüketiciye ulaşma noktasında diğer mobil uygulama ve hizmet üreticilerinin sahip olmadığı bir dağıtım avantajı sağlayabilecektir. Android tabanlı mobil cihazların, sadece Google mobil uygulama ve hizmetleri ön yüklenmiş şekilde tüketiciye sunulması ile GOOGLE'ın elde ettiği bu dağıtım avantajı da diğer mobil uygulama ve hizmet üreticileri açısından rekabetin kısıtlanması sonucunu doğurabilecektir.
- (72) Ancak bu noktada, münhasır ön yükleme yapılmasının tüketicilerin satın aldıkları cihazlara sonradan diğer uygulamaları indirmelerini engellemediğinin belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim Mobil Hizmetler Dağıtım Sözleşmesi'nin (.....TİCARİ SIR.....). Her ne kadar bu sözleşmelerde öngörülen gelir paylaşımına dayalı münhasır ön yükleme ile Android tabanlı cihazı alan tüketiciler, ilk anda akıllı cihazlarında karşılaştıkları arama servisi/uygulama/uygulama mağazası GOOGLE'a ait olsa da, alternatif uygulamaları indirebilecek, kısa yollarını oluşturabilecek durumdadır.
- (73) Mobil cihaz kullanıcılarının bir kısmı varsayılan/ön yüklenen uygulama ve hizmetlerle yetinmeyerek yeni ve alternatif uygulamaları araştırıp cihazına yükleyerek kullanabilmekte, geriye kalan kullanıcılar ise varsayılan uygulama ve hizmetlerle yetinebilmektedir. Dolayısıyla, münhasır ön yükleme varsayılan/ön yüklenen uygulama ve hizmetlerle yetinmeyen tüketiciler açısından Google uygulamalarına rakip uygulamaları deneme/tercih etme noktasında bir kısıtlama getirmemektedir. Söz konusu durum Tablo 4 ve Tablo 5'te yer verilen bilgiler uyarınca Android cihazlarda önceden yüklü olan internet tarayıcısı/uygulama mağazası verisi ile kullanılmakta olan uygulama/uygulama mağazası verisi karşılaştırıldığında da görülmektedir. İlgili verilerden anlaşıldığı üzere tüketici cihazdaki ön yüklenmiş uygulama mağazası ya da internet tarayıcısını tercih edebildiği gibi rakip internet tarayıcısı ya da uygulama mağazasını da kullanabilmekte olduğundan ön yükleme ile kullanım oranı birbirinden farklılaşmaktadır. Bu bakımdan münhasır ön yükleme, Android tabanlı tüm mobil cihaz kullanıcıları açısından değil varsayılan uygulama ve hizmetlerle yetinen kullanıcılar noktasında GOOGLE'a önemli bir dağıtım avantajı; rakiplere ise rekabetçi bir dezavantaj yaratabilecektir. Bu noktada Tablo 4 ve Tablo 5'te yer verilen bilgiler uyarınca Google internet tarayıcısı ve uygulama mağazasının fiili kullanım oranının ön yüklenme oranından yüksek olması dikkat çekmekte olup, tüketicinin Google internet tarayıcısı ve uygulama mağazaları açısından öncelikli bir tercihi olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

- (74) GOOGLE'ın münhasır ön yükleme sonucunu doğuran sözleşme hükümleri GOOGLE'ın rakipleri açısından kendi arama servisi/uygulama/uygulama mağazasını Android tabanlı akıllı cihazlara önceden yükletme imkanını ortadan kaldırmaktadır. GOOGLE'ın rakipleri açısından orijinal ekipman üreticileri ile anlaşarak akıllı cihazların kendi servislerinin ön yüklemesinin yapılmış şekilde tüketiciye sunulmasının sağlanması ve böylelikle ilk anda tüketiciyle buluşulması bu sözleşmeler ile engellenmektedir.
- (75) Mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında GOOGLE'ın önemli bir pazar gücü olduğu düşünüldüğünde söz konusu münhasır ön yükleme rakiplerin bu pazarlarda tüketiciye ulaşması noktasında bir rekabet kısıtı yaratabilecek ve rekabetin engellenmesi sonucunu doğurabilecek niteliktedir. Bununla birlikte, tüketicilerin diğer mobil hizmet ve uygulamaları istedikleri gibi mobil cihazlarına indirebilmeleri önünde bir engel olmamasının bu olumsuz etkileri sınırlandırabileceği de anlaşılmaktadır. Bu çerçevede kullanıcılara en iyi hitap eden mobil uygulama ve hizmetlerin tüketici tercihleri doğrultusunda öne çıkmasını sağlayarak nihayetinde mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında rekabetin tesisini güvence altına almak için bu pazarda önemli bir pazar gücü olan GOOGLE'a, orijinal ekipman üreticileri ile imzaladığı sözleşmelerden münhasır ön yüklemeye ilişkin hükümleri kaldırmasında fayda görüldüğü yönünde 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş gönderilmesi uygun bulunmuştur.

1.4.3.2. Sözleşmede Yer Alan Bağlama Uygulamasının Değerlendirilmesi

- (76) GOOGLE'ın orijinal ekipman üreticileri ile imzaladığı sözleşmeler ile Android işletim sistemini tercih etmek isteyen ekipman üreticilerine, cihazlarına Google uygulama/uygulama mağazası/hizmetlerinin önceden yüklenmesi şartının getirildiği, konum sağlayıcı olarak Network Location Provider'ını kullanmanın zorunlu tutulduğu böylece Google uygulamalarının birbirine bağlandığı da ayrıca şikayet edilmektedir. Bahse konu ilişkiler çerçevesinde şekillenen GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında akdedilen sözleşmelerin, yukarıda ayrıntılarına yer verilen hükümleri orijinal ekipman üreticilerini, Google Android tabanlı işletim sistemleri yanında Google uygulama ve hizmetlerinin bu mobil cihazlarda ön kurulumunun yapılması konusunda zorlamaktadır. Dolayısıyla GOOGLE'un söz konusu uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenen "bağlama uygulamaları" açısından ayrıca ele alınmalıdır.
- (77) Belli şartlar altında, hâkim durumdaki teşebbüslerin bağlama uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yasaklanan eylemlerdendir. Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz) bağlama, genellikle bir ürünü (bağlayan ürün) hâkim durumdaki teşebbüsten satın alan müşterilerin bir başka ürünü (bağlı ürün) de aynı teşebbüsten almasını gerektiren durumlar şeklinde tanımlanmaktadır.

- (78) Kılavuz'da belirtildiği üzere bağlama, çoğu durumda rekabeti kısıtlayıcı sonuçları olmayan yaygın ticari bir uygulamadır. Nitekim, hem hâkim durumda olan hem de olmayan teşebbüsler müşterilerine daha iyi ürünler sunabilmek ya da daha az maliyetli tercihler önerebilmek amacıyla bağlama yapabilmektedir. Diğer taraftan, hâkim durumdaki bir teşebbüsün bağlı ürün pazarında piyasa kapamaya yol açarak tüketicilere zarar vermesi de mümkündür. Zira bağlama yoluyla hâkim durumdaki teşebbüs, bağlı pazardaki rakipleri için potansiyel müşterilerin sayısını azaltarak var olan rakiplerini pazar dışına itebilmekte ve yeni giriş engelleri yaratabilmektedir. Bağlı pazarın kapanması hâkim durumdaki teşebbüsün bu pazarda daha çok kâr elde etmesini sağlayabileceği gibi bağlayan pazardaki hâkim durumunun güçlenmesine ya da korunmasına da hizmet edebilmektedir.
- (79) Kılavuz'a göre, bağlayan pazarda hâkim durumda olan teşebbüsün gerçekleştirdiği bağlama uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediğinin değerlendirilmesinde iki faktörün varlığı aranmaktadır:
- Bağlayan ve bağlı ürünlerin iki farklı ürün olması,
 - Bağlama uygulamasının rekabet karşıtı piyasa kapamaya sebep olmasının muhtemel olması.
- (80) İlk olarak, bağlama uygulamasının yokluğunda müşterilerin önemli bir kısmı bağlı ürünü almaksızın bağlayan ürünü almış ya da alacak durumdaysa bu ürünlerin iki ayrı ürün olduğu kabul edilmektedir. Bağlı ürün ve bağlayan ürünün iki ayrı ürün olup olmadığının tespitinde, tercih hakkı olduğunda tüketicilerin ürünleri ayrı ayrı aldığına yönelik doğrudan kanıtlar ya da pazarda bağlayan ürün olmaksızın bağlı ürünün üretilmesinde ya da satışında uzmanlaşmış teşebbüslerin varlığı gibi dolaylı kanıtlar kullanılabilir.
- (81) İkinci olarak, bağlama uygulamasının bağlayan pazarda, bağlanan pazarda veya her ikisinde rekabet karşıtı piyasa kapamaya yol açması muhtemel olmalıdır. Kılavuz'un 26. paragrafında rekabet karşıtı piyasa kapamanın oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde dikkate alınacak hususlar şu şekilde sıralanmıştır:
- Hâkim durumdaki teşebbüsün konumu
 - İlgili pazardaki koşullar
 - Hâkim durumdaki teşebbüsün rakiplerinin konumu
 - Müşterilerin ya da sağlayıcıların konumu
 - İncelenen davranışın kapsamı ve süresi
 - Fiili piyasa kapamayla ilgili olası deliller
 - Dışlayıcı stratejiye dair doğrudan veya dolaylı deliller
- (82) Kılavuz'da belirtildiği üzere, bağlama uygulamalarında bulunan hâkim durumdaki teşebbüslerin; uygulamanın müşterilerin yararına olacak üretim ve dağıtım tasarrufları sağladığı, normalde pakette yer alan ürünleri ayrı ayrı almak zorunda kalacak olan müşteriler için işlem maliyetlerini azalttığı ve sağlayıcının bağlı üründen büyük miktarlarda üretmesi veya satın almasından kaynaklanan etkinliklerin dışarıya yansıtılmasını sağladığı gibi argümanları dikkate alınarak analize dâhil edilebilmektedir.

- (83) GOOGLE, Android mobil işletim sisteminin kendisi tarafından onaylı bir şekilde mobil cihazlara yüklenmesini Google mobil uygulama ve hizmetlerinin söz konusu cihazlarda ön kurulumunun yapılması şartına bağlamaktadır. Ayrıca, GOOGLE Android cihazlarla birlikte sunduğu belli mobil uygulama ve hizmetlerini, yine GOOGLE tarafından sunulan diğer uygulama, hizmet ve uygulama programlama arayüzleri (arka plan uygulamaları) ile bağlamakta veya paket satış yapmaktadır. Bu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal olarak değerlendirilebilmesi için GOOGLE'ın hakim durumda olması ve incelenen eylemi ile hakim durumunu kötüye kullanması gerekmektedir. GOOGLE için bu aşamada kesin bir hakim durum tespiti yapılmamış olduğundan, hakim durumda olduğu varsayımı altında bu eyleminin bir kötüye kullanma olup olmayacağını değerlendirmesi önem arz etmektedir.
- (84) Bağlama uygulamalarının 6. madde kapsamında ihlal teşkil etmesi için bağlayan ve bağlı ürünlerin iki farklı ürün olması ve rekabet karşıtı piyasa kapamaya sebep olmasının muhtemel olması gerekmektedir. GOOGLE'ın orijinal ekipman üreticileri ile imzaladığı sözleşmelerde ön kurulumunu istediği uygulama ve hizmetler birbirinden farklı ürünlerdir. Nitekim tüketiciler akıllı cihazlara bu uygulama ve hizmetleri ayrı ayrı yükleyebilmekte ve uygulama ve hizmetlerin yazılımında farklı uzmanlaşmış teşebbüsler piyasada faaliyet göstermektedir. Bu noktada GOOGLE'ın bağlama uygulaması ile rekabet karşıtı piyasa kapamaya sebep olmasının muhtemelliği incelenmelidir. Bağlama yoluyla hâkim durumdaki teşebbüs, bağlı pazardaki rakipleri için potansiyel müşterilerin sayısını azaltarak var olan rakiplerini pazar dışına itebilmekte, yeni giriş engelleri yaratabilmekte ve bağlı ürün pazarında piyasa kapamaya yol açarak tüketicilere zarar vermesi mümkün olabilmektedir.
- (85) Daha önce de ifade edildiği üzere GOOGLE sadece orijinal ekipman üreticisinden belli bazı uygulama ve hizmetlerinin paket halinde ön yüklemesinin yapılmasını talep etmekte, tüketicilerin satın aldıkları cihazlara sonradan diğer uygulamaları indirmesini engellememektedir. Bu bakımdan GOOGLE'ın sözleşmelerde yer alan hükümlere dayalı olarak uygulama ve hizmetlerini bir paket halinde akıllı cihazlara ön yükletmesi, tüketicilerin ilk anda bu uygulama ve hizmetlerle karşılaşmasına yol açmakta ancak sonrasında diğer uygulama ve hizmetlerin yüklenmesi önünde bir engel bulunmamaktadır. GOOGLE uygulama ve hizmetlerini tercih eden tüketiciler açısından da GOOGLE'ın paket halinde bu uygulama ve hizmetleri ön yükletmesi işlem maliyetlerini azaltıcı niteliktedir. Bu nedenle GOOGLE'ın ilgili uygulama dolayısıyla mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında rakipleri pazar dışına itebilecek bir eylem içinde bulunmadığı ve 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.

1.4.3.3. Sözleşmelere İlişkin Genel Değerlendirme

- (86) Sözleşmelerde, tüketicilerin satın aldıkları cihazlara sonradan diğer uygulamaları indirmeleri engellenmediğinden bu aşamada dosya konusu ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak son kullanıcılara hitap eden en iyi mobil uygulama ve hizmetlerin tüketici tercihleri doğrultusunda öne çıkmasını sağlayarak nihayetinde mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında rekabetin tesisini güvence altına almak için bu pazarda önemli bir pazar gücü olan GOOGLE'a, orijinal ekipman üreticileri ile imzaladığı sözleşmelerden münhasır ön yüklemeye ilişkin hükümleri kaldırmasında fayda görüldüğü yönünde 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş gönderilmesi gerekmektedir.

I.4.4. Geçici Tedbir Talebinin Değerlendirilmesi

- (87) Başvuruda ayrıca GOOGLE'ın dosya konusu eylem ve uygulamalarının kanuna açıkça aykırı ve telafi olunamayacak zararlar doğurabilecek nitelikte olduğu iddiasıyla 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında geçici tedbir kararı alınması talep edilmektedir
- (88) Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen koşulların gerçekleşmediği görüldüğünden geçici tedbir uygulanması talebinin reddedilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (89) Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesi uyarınca, 15-45 sayılı toplantıda yapılan ilk oylama ve 15-46 sayılı toplantıda yapılan ikinci oylama sonucunda;
1. Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYÇOKLUĞU ile,
 2. Bununla birlikte, Google Inc., Google International LLC, Google Reklamcılık ve Pazarlama Limited Şirketi'nden oluşan ekonomik bütünlüğün (GOOGLE), orijinal ekipman üreticileri ile akdettiği "Mobil Hizmetler Dağıtım Sözleşmesi"nde yer verilen, mobil cihazlara Google Mobil Hizmetleri içinde yer alan belirli uygulamaların ön yüklemesinin münhasıran yapılmasını öngören hükümlerin kaldırılması ve buna ilişkin uygulamalara son verilmesi yönünde 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca GOOGLE'a görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine OYÇOKLUĞU ile,
 3. 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden geçici tedbir uygulanması talebinin reddine OYBİRLİĞİ ile,
- karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

(28.12.2015 tarihli ve 15-46/766-281 sayılı Kurul Kararı)

Google Inc, Google International LLC ve Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti.' den oluşan ekonomik bütünlüğün mobil iletişim sistemi ve mobil uygulama ve hizmetlerin sunumuna ilişkin davranışlarının ve anılan ekonomik bütünlük ile orijinal ekipman üreticileri arasında imzalanan sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun' un 4. ve 6. maddelerini ihlal edip etmediğinin tespitine ilişkin ön araştırma raporunun görüşülmesi sonucunda; Kurul' un 28.12.2015 tarih 15-46 sayılı toplantısında verilen soruşturma açılmasına gerek olmadığı yönündeki çoğunluk kararına aşağıdaki gerekçelerimiz nedeniyle karşıyız.

GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında karşılıklı bağımlılığa ve faydaya dayanan bir ilişki bulunmaktadır. Şöyle ki, GOOGLE, (**.....TİCARİ SIR.....**). Bu minvalde şekillenen GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında akdedilen sözleşmelerde yer alan hükümler, orijinal ekipman üreticilerini, Google Android tabanlı işletim sistemleri yanında Google uygulama ve hizmetlerinin bu mobil cihazlarda ön kurulumunun yapılması konusunda zorlamaktadır. Söz konusu uygulamalar 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yer alan "bağlama uygulamaları" niteliğindedir.

İlk olarak GOOGLE, Android mobil işletim sisteminin kendisi tarafından onaylı bir şekilde mobil cihazlara yüklenmesini Google mobil uygulama ve hizmetlerinin söz konusu cihazlarda ön kurulumunun yapılması şartına bağlamaktadır. İkinci olarak, GOOGLE Android cihazlarla birlikte sunduğu belli mobil uygulama ve hizmetlerini, yine GOOGLE tarafından sunulan diğer uygulama, hizmet ve uygulama programlama arayüzleri (arka plan uygulamaları) ile bağlamakta veya paket satış yapmaktadır. Bahse konu iki bağlama uygulamasıyla GOOGLE, Android işletim sistemi pazarındaki muhtemel hakim durumunu mobil uygulama ve hizmetler pazarına; belirli mobil uygulama ve hizmetlerdeki pazar gücünü ise diğer mobil uygulama ve hizmetleri pazarına ve bu pazarlardaki gücünü ise internet reklam yeri sağlama pazarına aktarmaktadır.

GOOGLE aynı zamanda "Mobil Hizmetler Dağıtım Sözleşmesi" çerçevesinde orijinal ekipman üreticilerinin mobil cihazlarına Google mobil hizmetleri içinde yer alan belirli uygulamaların (ana uygulamalar) münhasıran ön yüklemesinin yapılması karşılığında, internet reklam yeri sağlama pazarında elde ettiği gelirlerini, ilgili mobil cihazlar vasıtasıyla edinilen reklam gelirlerini orijinal ekipman üreticileri ile paylaşmaktadır. Mobil işletim sistemleri, mobil uygulama ve hizmetler pazarında önemli bir pazar gücüne sahip olan ve (**.....TİCARİ SIR.....**) GOOGLE'ın, orijinal ekipman üreticileri ile münhasırlık esasına dayanan gelir paylaşımı ilişkisinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal eder niteliktedir.

Söz konusu münhasırlık esasına dayanan gelir paylaşımı hükümleri ile bağlama uygulamaları GOOGLE'a diğer mobil uygulama ve hizmet üreticilerinin sahip olamadığı bir dağıtım avantajı sağlamaktadır. GOOGLE bu dağıtım avantajı aracılığıyla Google Android yüklü mobil cihazlarda rakip teşebbüslerin uygulama ve hizmetlerinin ön kurulumunu engelleyerek rakiplerin ilgili pazara nüfuz etmesini

önlemekte, mağaza içi markalar arası rekabetin kısıtlanmasına yol açmakta ve böylelikle internet reklam yeri pazarındaki mevcut yerini korumaktadır.

GOOGLE ile orijinal ekipman üreticileri arasında, Android mobil işletim sistemi ile Google mobil hizmet ve uygulamalarının sunuma ilişkin imzalanan sözleşmeler dikey anlaşma niteliğindedir. Söz konusu sözleşmelerde yer alan münhasırlık ve bağlama hükümler ve GOOGLE'ın bu minvaldeki davranışları dikey kısıtlama niteliğinde olduğundan Kanun'un 4. maddesi kapsamındadır. Nitekim, bahse konu sözleşmeler, mobil uygulama ve hizmetler ile internet reklam yeri sağlama pazarına girişleri kısıtlamakta ve pazarın rakiplere kapatılması riskini doğurmaktadır.

Bu gerekçelerle Kurulun çoğunluk görüşünün, Google Inc. Google International LLC, Google Reklamcılık ve Pazarlama Limited Şirketi'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddeleri bağlamında ihlal eder nitelikteki uygulamalarının rekabet karşıtı etkilerini bütünüyle ortadan kaldırmayacağı gerekçesiyle adı geçen teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılması gerektiği kanaatindeyiz.

Arslan NARİN
II. Başkan

Fevzi ÖZKAN
Kurul Üyesi